

YTTRANDE
2019-03-15

2014/116773

Arbetsmiljöverket
112 79 Stockholm
arbetsmiljoverket@av.se

Förslag till föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS) 2014/116773

Sammanfattning

Tillgänglighetsakkunnigas riksförening (TILRF) är en riksförening för certifierade sakkunniga av tillgänglighet enl. Plan- och bygglag (2010:900) (PBL). Vi ser positivt på att Arbetsmiljöverket (AV) har identifierat tillgänglighet som ett viktigt område där regelverk och föreskrifter avseende arbetsplatser behöver definieras och förtydligas. Projekteringsansvaret behöver förtydligas i linje med det som AV föreslår – det bör även följas upp på motsvarande sätt i bygglagstiftningen. Avseende organisatoriska krav för tillgänglighet på arbetsplatser kan förslaget till ny AFS i fråga om hur och vem som säkerställer att kravnivån upprätthålls/uppnås förbättras. Ett område som särskilt behöver belysas är utrymningsituationen för rörelsehindrade (främst rullstolsburna). Med våra medlemmars normala uppdrag i åtanke ser vi även gärna att AV och Boverket harmoniserar sina föreskrifter avseende arbetsplatser.

Nödvändigheten av att tydliggöra krav på tillgänglighet

TILRF ser många områden där regelverk för tillgänglighet antingen saknas helt eller är otillräckligt och otydligt. Ett av dessa områden där vi och våra medlemmar allra oftast upplever brister i regelverket är tillgänglighet på arbetsplatser. Vi välkomnar därför den ansats till tydliggörande som förslaget till ny AFS utgör. Det är framförallt positivt att AV tydligare definierar vilken nivå av tillgänglighet som arbetsplatser skall uppnå konkretiserat i mått och funktioner. Samtidigt ser vi gärna att AV går ännu längre i detta genom att differentiera olika typer av arbetsplatser. Exempelvis upplever vi att frågan om vilka arbetsplatser som undantas från tillgänglighetskrav är komplex och behöver definieras och exemplifieras tydligare.

21§

33§

Föreskrifter om arbetsplatsens utformning i förhållande till bygglagstiftningen

Våra medlemmar utgör (inom ramen för sina uppdrag) en viktig del av PBL:s kontrollmekanism för att säkerställa tillgänglighet i fysisk miljö. Detta innebär följaktligen att även arbetsplatser omfattas i den mån de kan inbegripas av skrivelsen i PBL kap 8 §1 "En byggnad ska /.../ 3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga". Trots detta upplever många av våra medlemmar svårigheter just i bedömningen av arbetsplatser i sina uppdrag, främst på grund av tillgänglighet på arbetsplatser nämns så flyktigt i Boverkets byggregler (BBR) (som normalt sett är den främsta måttstocken för bedömningen av tillgänglighet i mer detaljerade ordalag). Bland våra medlemmar råder det dock ingen enighet om huruvida det ingår i certifierade sakkunniga TIL2 att göra sina bedömningar med utgångspunkt i AV:s AFS eller inte. En möjlig synergi i arbetet med att säkerställa tillgänglighet i arbetsmiljöer – som även skulle underlätta arbetet för våra medlemmar – vore därför någon slags samverkan mellan AV och Boverket där eventuella förtydliganden av tillgänglighetskrav i AFS även implementeras i BBR. Det kan handla om att BBR i större utsträckning hänvisar till AFS.

Projekteringsansvar

Många av förutsättningarna för en god tillgänglighet sätts redan i projekteringsfasen. Såsom regelverket är utformat idag råder det oenighet om vilka tillgänglighetskrav som finns för arbetsplatser. TILRF ser därför positivt på att AV förtydligar ansvaret för fler parter i projekteringsfasen, likaså att krav ställs på kunskap och erfarenhet hos de projektörer som byggherren anlitar.

9§
12§
13§

För att säkerställa en process där eftersträvd kravnivå även i praktiken implementeras tror vi att tillgänglighetskraven på arbetsplatser behöver framgå tydligare i bygglagstiftningen.

Organisatoriska krav

TILRF har principiellt inga synpunkter på att AV väljer att ställa ett mer uttalat krav på arbetsgivare avseende proaktivt arbete för en generell tillgänglighet på befintliga arbetsplatser – även om vi självklart ser nyttan av och tydliga motiv för detta ur ett generellt samhällsperspektiv (med stöd i bl.a. Diskrimineringslag (2008:567)). Vi kan dock konstatera att de nya kraven behöver kompletteras med svar på följande frågor:

22§
23§

- Redogör förslaget för hur tillräcklig kvalitet i detta tillgänglighetsarbete upprätthålls?
- Vem/vilka har tillräcklig kompetens för att göra kvalitativa bedömningar?

Uppgifter angående kontroller och sanktioner för regelverkets upprätthållande behöver införas:

- När och hur ofta skall dessa bedömningar göras?
- Hur kommer tillsyn att ske?
- Vem ansvarar för att utföra erforderliga åtgärder – arbetsgivaren som hyresgäst eller fastighetsägaren/hyresvärden?

Brandskydd

"Tillfällig utrymningsplats" är ett tidigare begrepp. Numera används bara "utrymningsplats" i BBR. Som vi ser det bör aldrig enbart rutiner tillåtas ersätta utrymningsplats. "Kommunikationssystem" för förtydligas såsom "kommunikationssystem för tvåvägskommunikation". Automatisk dörröppnare i utrymningsväg bör installeras med elsäker kabel eller batteribackup. 99§ samt Bilaga 3, 3.3.4 Nödskyltar

Redaktionella kommentarer

Begreppen i nya AFS bör harmoniseras med motsvarande begrepp i BBR.

Begreppet 'allmänt råd' behöver förtydligas. Innebär ett 'allmänt råd' i AFS detsamma som i BBR – dvs. att kravet uppfylls om man följer det allmänna rådet samtidigt som man håller öppet för alternativa lösningar så länge som de uppfyller kraven i samma utsträckning som det allmänna rådet? På motsvarande sätt behöver innebörden av 'bör' respektive 'ska' definieras. Generellt

"Handikapptoiletter" används inte längre som begrepp i BBR. I stället talar man om "tillgänglig och användbar toalett". 23§

I BBR används begrepp "automatisk dörröppnare" i stället för bara "dörröppnare". 33§

Risk för sammanstötning gällande glaspartier nämns senare men borde även nämnas här. 55§

TILRF 2019-03-15

Genom

Björn Lundmark, *ordförande, styrelsen TILRF*, Förnuftig Arkitektur AB

Elisabeth Lundgren, *vice ordförande, styrelsen TILRF*, Advantum Arkitekter AB

Karin Gärdenäs, *sekreterare, styrelsen TILRF*, Karla arkitekter AB

Edita Hasanagic, *medlemsansvarig, styrelsen TILRF*, ÅWL Arkitekter AB

Monika Albertsson, *kommunikationsansvarig, styrelsen TILRF*, Sweco

Brita Gilén, *remissansvarig, styrelsen TILRF*, Projektengagemang

Jan Hjærtberg, *ledamot, styrelsen TILRF*, Janhenry Konsult AB

Branka Majkic, *suppleant, styrelsen TILRF*, BBH Arkitektur & Teknik AB

Maria Wemme, *suppleant, styrelsen TILRF*, Marwem